

«روادید گذری» به مثابه فرصتی کوچک اما مهم

برخی فرصتهای کوچک را اگر درست به کار بگیریم، کامیابی مهمی به همراه خواهد داشت؛ چیزی شبیه ایده «موفقیت‌های کوچک ایرانیان» که محمد فاضلی آنرا پیش می‌برد؛ روادید گذری (ترانزیتی) یکی از اینها است.

روادید گذری یا ترانزیتی، گونه‌ای روادید است که با آنکه باید همچون روادید عادی، آنرا از سفارتخانه کشور مورد نظر و با پرداخت هزینه دریافت کرد، اما مدت زمان آن محدود است. این مدت زمان معمولاً فراتر از یک هفته نمی‌شود. چنانچه مسافران و گردشگران بخواهند از کشوری به کشور دیگری رفته، اما ناچار شوند در میانه راه از کشوری دیگر گذشته (برای مرز زمینی) و یا در فرودگاه کشوری دیگر بیش از چند ساعت منتظر بمانند، نیازمند روادید گذری/ترانزیتی هستند (البته گاهی برخی از کشورها برای برخی مسیرها روادید گذری نمی‌خواهند. برای نمونه چنانچه مسافر ایرانی بخواهد به آمریکا یا کانادا برود و در یکی از فرودگاه‌های انگلستان یا ایرلند چند ساعت معطل شود، از او روادید گذری نمی‌خواهند. اما اگر همین مسافر بخواهد به یکی از کشورهای آمریکای جنوبی برود، حتماً نیازمند روادید گذری انگلستان یا ایرلند است).

همیشه از ایران به عنوان چهارراه تمدنها و کشوری که دسترسی شرق به غرب را فراهم می‌سازد نام می‌برند (البته این نکته را هم در کتاب‌ها و رسانه‌های ترکیه زیاد دیده‌ام و هم در کتاب‌ها و رسانه‌های افغانستان که آنها هم کشور خودشان را دروازه شرق و غرب یا شمال و جنوب می‌دانند و البته بی‌راه هم نمی‌گویند). این توانمندی را چنانچه ناوگان هوایی و فرودگاه‌های بزرگ بین‌المللی داشتیم، خیلی خوب می‌توانستیم به کار بگیریم و خطوط هوایی‌مان همان کاری را می‌کرد که مثلاً خطوط هوایی ترکیش در فرودگاه آتاترک استانبول یا خطوط هوایی امارات در فرودگاه بین‌المللی دبی می‌کنند و بخش زیادی از درآمد کشورشان از راه همین پروازهای گذری و ترانزیتی است. اما به دلایل بسیاری که می‌توان آنها را در دو دسته بیرونی (نگذاشتن) و درونی (نخواستیم/ نتوانستیم) از هم جدا کرد، چنین فرصت ارزشمندی را از دست دادیم.

اما همچنان برخی فرصتهای کوچک فراهم است که اگر آنها را درست به کار بگیریم، کامیابی و موفقیتی کوچک خواهد شد؛ چیزی شبیه ایده «موفقیت‌های کوچک ایرانیان» که دکتر محمد فاضلی آنرا پیش می‌برد.

یکی از این فرصتها، به کار گرفتن روادید گذری برای همسایگان است. در برخی بازه‌های زمانی، صدور روادید گذری به خوبی و با سرعت انجام می‌شود. برای نمونه در اربعین، زائران پاکستانی و افغانستانی به سادگی این روادید را دریافت کرده و از راه ایران خود را به عراق می‌رسانند. چنین برنامه‌ای را می‌توان به سراسر سال گسترش داد و صدور روادید گذری برای این افراد را ساده‌تر از فرایند امنیتی و پیچیده‌ای کرد که گاهی پیمودنش واقعا دشوار و پشیمان‌کننده است.

نگارنده بر پایه تجربه‌اش از چندین سال دوستی با دانشجویان افغانستانی در ترکیه، تنها به یک مورد از فرصتی که عموماً از دست می‌دهیم اشاره می‌کند. دانشجویان افغانستانی بسیار زیادی در ترکیه مشغول آموزش دیدن هستند (از اینکه چرا این دانشجویان به جای ایران، راه ترکیه را در پیش گرفته‌اند، در اینجا گذشته و در یادداشتی دیگر به آن می‌پردازیم). به دلیل هزینه زیاد جابجایی بین افغانستان - ترکیه (از ۶۵۰ دلار به بالا)، این دانشجویان تنها سالی یا هر دو سال یکبار می‌توانند با خانواده‌شان در افغانستان دیدار کنند. این در

حالی است که ایران به سادگی می‌تواند جابجایی این دانشجویان را بر عهده گرفته و از مزایای اقتصادی آن بهره‌مند شود. این کار را به سه شیوه می‌توان انجام داد:

۱- با پروازهای ایرانی (که ارزانتر از پروازهای ترکیه‌ای یا افغانستانی است)، این دانشجویان را از شهرهایی همچون استانبول یا آنکارا، به تهران برده و از آنجا با دیگر مسافران افغانستانی ساکن ایران که می‌خواهند از تهران به کابل، هرات یا مزارشریف بروند، به افغانستان برد.

۲- با پروازهای ایرانی آنها را به تهران برده و از تهران تا افغانستان، خودشان با پروازهای افغانستان یا حتی اتوبوس شهرهای مرزی خراسان بروند.

۳- اتوبوس‌های ویژه که هر هفته چند بار بین آنکارا-تهران در رفت و آمد هستند، این دانشجویان را در این مسیر جابجا کرده و از تهران تا افغانستان نیز، به شیوه شماره ۲ با خود این دانشجویان باشد. به‌ویژه اینکه همه روزه اتوبوس‌های زیادی از تهران به شهرهای مرزی همچون گناباد در رفت و آمد است. قطار تهران-استانبول نیز همین کارکرد را می‌تواند داشته باشد.

هر سه این شیوه‌ها نیازمند کاستن از نگاه فوق امنیتی به افغانستانی‌ها و گشوده‌تر کردن مرزها بر روی ایشان، به‌ویژه قشر فرهیخته و دانشجویست. البته نگارنده تاکنون چندین بار دانشجویان افغانستانی را در این مسیرها (شیوه‌هایی که در بالا برشمرده شد) دیده است؛ اما دریافت روایتی گذری برای‌شان هم دشوار و هم گران‌بهاست (۷۵ یورو).

یکبار یکی از دانشجویان افغانستانی می‌گفت کاش ایران پس از پایان هر نیم‌سال تحصیلی، اتوبوس‌هایی را میان مرز ترکیه تا مرز افغانستان راه‌اندازی می‌کرد. مطمئناً شمار زیادی از دانشجویان افغانستانی متقاضی جابجایی با این اتوبوس‌ها بودند که می‌توانست برای خطوط اتوبوسرانی و همچنین دولت ایران در آمدزا و کارآفرین باشد. این ایده به باور نگارنده سخن بیراهی هم نیست. راه‌اندازی خط ویژه اتوبوس برای بازه‌های زمانی خاص میان مرز بازرگان تا مرز دوعارون (اسلام‌قلعه) می‌تواند با استقبال چشمگیر دانشجویان و گردشگران افغانستانی روبرو شود که هم به رونق خطوط اتوبوسرانی یاری می‌رساند و هم درآمد حاصل از روایتی گذری‌اش می‌تواند قابل توجه باشد.

گاهی واقعا نیاز است به جای آنکه به دنبال ایده‌های بسیار کلان و پیچیده باشیم، همین ایده‌های دم‌دست و ساده را به سادگی از دست ندهیم. به باور دکتر فاضلی، مجموعه‌ای از این ایده‌ها و موفقیت‌های کوچک است که دست آخر زمینه‌های لازم برای موفقیت‌های بزرگ می‌آفریند.

منبع: خبرگزاری مهر- سرویس فرهنگ - امیر هاشمی مقدم